

ADVIES ASSOCIATIE- OVEREENKOMST EUROPESE UNIE

Adviescommissie Samenwerkingsverbanden, RU

Opgesteld door:
Prof. dr. Lutgarde Buydens
Dr. Cees Leijenhorst
Prof. dr. Paul Bovend'Eert
Dr. Jos Kole

September 2025

Samenvatting

De Adviescommissie Samenwerkingsverbanden RU adviseert het college van bestuur zich sterk te maken voor opschorting van het Associatieverdrag van de EU met Israël wegens schending van verdragsverplichtingen door Israël in verband met de voortdurende ernstige mensenrechtenschendingen in Gaza en de andere Palestijnse gebieden.

1. Achtergrond

De Adviescommissie Samenwerkingsverbanden RU (hierna: Adviescommissie heeft op 2 april 2025 geadviseerd om de samenwerkingsverbanden van de Radboud Universiteit met twee Israëlische universiteiten (Tel Aviv University en Hebrew University of Jerusalem) op te schorten ([internetlink naar het advies](#)). Het ging hierbij in eerste instantie om de universiteitsbrede samenwerking (MoU) met de twee Israëlische universiteiten. Maar het advies was om ook de instellingsbrede bilaterale samenwerkingen op te schorten, bijvoorbeeld die tussen een onderzoeksgroep van de RU en een groep aan een van de twee universiteiten.

De Adviescommissie heeft zich ook gebogen over multilaterale samenwerkingsverbanden in consortia, zoals samenwerkingsverbanden tussen partners in meerdere landen in het kader van Horizon-Europe (Europese Unie). Hieraan nemen ook Israëlische universiteiten deel krachtens het Associatieverdrag van de staat Israël met de EU. De Adviescommissie heeft de uitspraak gedaan dat het beëindigen van de RU-deelname aan een dergelijk consortium kan leiden tot contractbreuk en andere aanzienlijke financiële en ethische gevolgen. Daarnaast kan de eenzijdige beëindiging van een dergelijke samenwerking de reputatie van de RU als betrouwbare partner ernstig schaden. Deelname aan lopende projecten dient volgens het advies daarom vooralsnog niet opgeschort te worden.

Het college van bestuur van de Radboud Universiteit heeft de adviezen onverkort overgenomen en de universiteitsbrede samenwerking met de twee Israëlische universiteiten opgeschort ([internetlink naar besluit](#)).

Op 14 mei j.l. hebben de tien Belgische universiteiten aan de Belgische minister van Buitenlandse Zaken gevraagd om bij de Europese Raad erop aan te dringen te komen tot een onmiddellijke opschorting van het Associatieverdrag met Israël. Overeenkomstig de kernwaarden van de Europese Unie (eerbiediging mensenrechten, rechtsstaat en democratie) in artikel 2 van het Europese Unieverdrag is in dit associatieverdrag vastgelegd dat Israël en de Europese Unie de fundamentele mensenrechten moeten respecteren. Ook in de concrete consortium-overeenkomsten staat een verwijzing naar de mensenrechten en het respect voor de fundamentele waarden waarop de Europese Unie is gestoeld.

De Belgische universiteiten hebben tegen deze achtergrond erop aangedrongen te komen tot “een onmiddellijke opschorting van het Associatieverdrag met Israël. Continuering van het verdrag wordt ervaren als een legitimering van een regering die zich

bezondigt aan verregaande mensenrechtenschendingen en zelfs humanitaire hulp aan de Palestijnse bevolking verhindert. Dit is op geen enkele manier te verzoenen met de Europese basiswaarden.”¹

Op 28 juli 2025 heeft de Europese Commissie aan de Raad van Ministers van de Europese Unie met het oog op de verslechterende humanitaire situatie in Gaza en de schendingen van mensenrechten in Gaza voorgesteld om de deelname van Israël aan het Horizon Europe onderzoeksprogramma gedeeltelijk op te schorten. De Europese Commissie heeft er daarbij op gewezen dat uit een review door de EU Hoge vertegenwoordiger voor buitenlands beleid is gebleken dat Israël inbreuk maakt op artikel 2 van het associatieverdrag dat Israël verplicht mensenrechten in acht te nemen.² De Raad van Ministers van de Europese Unie heeft vooralsnog geen besluit genomen.

Op 11 september j.l. heeft het KNAW-bestuur een verklaring uitgegeven, waarin het bestuur stelt “zeer bezorgd te zijn over de onmenselijke omstandigheden en de schendingen van het internationaal humanitair recht in Gaza. De tienduizenden burgerdoden, de door Israël gecreëerde en acute hongersnood en ziektes, de blokkades van humanitaire hulp richting Gaza, en de systematische vernietiging van ziekenhuizen, water- en rioleeringsinfrastructuur, universiteiten en scholen (scholasticide) in Gaza getuigen van catastrofaal menselijk lijden”.³

2. Advies

De Adviescommissie stelt vast dat vanuit de internationale academische gemeenschap, maar ook vanuit de Europese Commissie, sterk wordt aangedrongen op opschorting van het Associatieverdrag met Israël en opschorting van deelname van Israëlische onderzoeksinstituten aan grootschalige onderzoeksconsortia. Dit met het oog op de ernstige en systematische mensenrechtenschendingen door de Israëlische autoriteiten.

De Adviescommissie stelt vast dat de onderzoeksinstituten van de Radboud Universiteit die op dit moment participeren in de onderzoeksprogramma's, waaraan Israëlische instellingen deelnemen krachtens het genoemde associatieverdrag, zich bevinden in een situatie waarin kernwaarden voor de onderzoekssamenwerking, zoals de eerbiediging van mensenrechten, niet door de verdragspartner in acht worden genomen.

De schending van de verdragsverplichtingen door Israël tast daarmee de grondslag voor samenwerking in de betreffende onderzoeksprogramma's aan. Deze schending leidt tot een situatie waarin in strijd met verdragsverplichtingen onderzoeksprogramma's in

¹ Brief van 10 Belgische universiteiten aan minister van Buitenlandse Zaken Maxime Prévot, VRT NWS 14 mei 2025.

² European Commission 2025/0250, Proposal for a COUNCIL DECISION on the partial suspension of the Agreement between the European Union, of the one part, and Israel, of the other part, on the participation of Israel in the Union programme Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation.

³ Verklaring KNAW-bestuur over de situatie in Gaza 11 september 2025.

stand worden gehouden. De onderzoeksinstellingen van de Radboud Universiteit worden zo in een onmogelijke positie geplaatst, te meer omdat eenzijdige terugtrekking uit lopende onderzoeksprogramma's geen reële optie is (zie hierboven).

Tegen deze achtergrond adviseert de Adviescommissie het college van bestuur om in navolging van de Belgische universiteiten en het KNAW-bestuur ter ondersteuning van de betreffende onderzoeksinstellingen van de Radboud Universiteit zich sterk te maken voor opschorting van het Associatieverdrag wegens schending van verdragsverplichtingen door Israël in verband met de voortdurende ernstige mensenrechtenschendingen in Gaza en de andere Palestijnse gebieden. De Adviescommissie adviseert dat het college van bestuur zich expliciet aansluit bij het initiatief van de KNAW, zich wendt tot de minister van Buitenlandse Zaken van de Nederlandse regering, en aandringt op opschorting van de onderzoekssamenwerking in het kader van het Associatieverdrag met Israël.